

ENTREVISTA

Miquel Bauçà

Poeta

► ► ►

–Forçosament. Pensa que somiar és una funció del cervell, com qualsevol altra funció de qualsevol altre òrgan. Somiar no s'aprèn, com sí que s'ha d'aprendre a parlar, a llegir, a escriure, a viure, etc. Ara bé, fruir mentre se somia, observar la meravella de la construcció de cada somni, m'imagino que exigeix unes con-

dicions mínimes. I viure sol físicament i espiritualment en deu ser una. Tenint en compte la manca absoluta de documentació i, sobretot, la desinformació practicada tant pel poble com pels savis, només puc parlar de mi.

–En què consisteix la desinformació?

–És de dues faisons: una, la popular, que redueix els som-

nis a fantasia oposant-los a la realitat, o bé creu que són reveladors d'un obsessió –plaent (“he somiat en tu”) o desplaent (malsons)– i també pressentiments o revelacions de futur. No crec que n'oblidi altres variants. La segona, la sàvia o freudiana, consisteix a veure els somnis com si fossin un pou d'informació, una mena de registre, quan és tot

el contrari. Això és pensar-los com pensem de dia, és a dir, històricament. El cervell no arrossega res ni li fan arrossegar res: opera amb les dades més immediates i fresques. Tenen una retirada als llenguatges naturals, en els quals cada vegada que diem “vull menjar figues de coll de dama” fem un acte nou de trinca.

–No em direu que els somnis

són com el llenguatge...

–L'ultrapassen en dos aspectes: el primer és que són molt més creatius, i el segon és el fet que no costen res: el cervell els produeix, els afaïçona pel seu compte i no espera, com fa Déu, que el regraciem.

–Parleu del cervell que somia com si fos una altra persona.

Etcètera...

POESIA

Miquel Bauçà, *Els estats de connivència*. Empúries. Barcelona, 2001.

Amb la reescriptura, el 1985, de les prosas retallades d'*Una bella història*, el recull amb què es va donar a conèixer fa quaranta anys, Miquel Bauçà va acabar de decantar-se per l'hexàmetre com a forma poètica d'expressió, tot i que ja l'havia utilitzada intensament a *El noble joc* (1972). La culminació d'aquest procés va ser un dels poemaris de referència de la dècada dels noranta, *El crepuscle encén estels*, en què combinava el vitalisme d'aventurer solitari amb una visió proteica i encara fascinada de la natura. Ara hi torna amb gairebé 600 pàgines de versos en què radicalitza algunes de les opinions que ja va exposar a *El canvi* sobre la gregarietat humana, l'estultícia, la xafarderia i els somnis, font última de coneixement i utopia d'un demà més suportable. La idea, si fa no fa, és esperar el dia en què puguem contemplar els somnis en vídeo i extasiar-nos sense aturador.

Bauçà s'ha convertit en una mena de Montaigne mig il·luminat, en versió de Felanitx, que rebutja la cultura i les ideologies, pronostica l'adveniment de l'era tecnològica sobre el vell mapa de l'humanisme i està convençut que la seva literatura és la cara verdadera d'una profecia. Potsen sense pretendre-ho, concep els humans des del supòsit cristià de la naturalesa caiguda i la maldat intrínseca, només superable el dia en què les màquines els permetin no relacionar-se els uns amb els altres, perquè les relacions sempre acaben en alguna mena d'extorsió, baixesa o crueltat. Examina la realitat com si fos un bosc o un camp de batalla en què predominen la dominació i l'extermini, l'absència de significat en les accions i la consciència del dolor que tot això comporta. Les dones són criatures que remenen la cua per seleccionar el procreador més apte, donen de mamar a la prole i promouen la dependència de l'individu envers l'espècie; els mascles,

llops solitaris que es barallen per fertilitzar les llobes femella o per un tros escàs de terra cremada.

A pesar que el plantejament general és reduccionista, l'anàlisi captura alguns dels detalls més desagradables i silenciats del comportament humà. En resulta una denúncia involuntària dels simulacres de cada dia que guanya adhesions perquè no es resol com una canta-

rella de greuges. A estones sorprenent, desbordant, genial, però sense gaire complexitat, *Els estats de connivència* repeteix els temes fins a l'excés, els esquitxa a borbollons sense compassió per al lector. Fa la sensació que tot podria haver estat dit amb la meitat del material, quan no amb una quarta part, però que Bauçà no ha pretès discriminar quina és la part publicable, com si la borratxera

fragmentària –fet i fet, un abús fins i tot per als incondicionals– fos un rebuig deliberat a la idea d'unitat compositiva, tant per donar cabuda a qualsevol mena de pensament, com per no separar els versos més extraordinaris de l'elucubració més autoreferencial, quan no la burla incontinent.

Aquesta mena d'escriptura és potser similar a la del Joyce del *Finnegan's wake*, una fortificació

que s'aixeca fins a ranejar el solipsisme. Escrita amb la gratificació de qui ja està del tot satisfet i es recrea per enèsima vegada en el propi plaer: “COM M'ESTIMO, – OH I COM! – / la meva ànima soberga”, només el prestigi acumulat, des de la virulència de les prosas poètiques de *Cants jubilosos* (1959) i *Els cans resaven* (1961), la prosa narrativa canònica de *Carrer Marsala* (1985) –tot i l'estirabot final– i el monumental *El canvi* (1998), o qui sap si el fet d'haver-se convertit en una de les rareses per a minories més idònia per a promoure com a raresa, poden permetre l'aparició d'una obra gairebé privada o terapèutica com aquesta.

A pesar que les peces, com a *El canvi*, estan ordenades alfabèticament, el text tendeix a la disgregació i a la psicosis. De tant en tant s'eleva amb un comentari imaginatiu, una tira de versos que llisquen com si tinguessin regularitats accentuats, un gir imprevisible i feliç: “AQUEST REC QUE CONDUEIX / l'aigua a l'hort de les moreres / sempre és verd i juganer, / tot ple d'algues verd maragda. / La cornella hi va a jugar / i també em convida a anar-hi”. L'apologia del suïcida i de l'home com a eremita; els atacs als novel·listes, els filòsofs de carrera i els catalanistes panxacontents, o l'odi a les mares educadores de nens; tot es tracta amb tanta irreverència que pot ser divertit fins i tot per a qui no en comparteix el judici. Bauçà limita amb el grotesc, l'oníric, el salvatge, la deixalla mental i el corcò de la cultura, sense renunciar a cap dels múltiples personatges que li són conaturals.

Si *El canvi* ja era una obra difícil d'entomar, fora de tota mesura o paràmetre des d'on observar-ne l'evolució, ara sembla que Bauçà s'encamini a marxes forçades cap a l'exteriorització d'un pensament encara sense nom, entre exaltat i vindicatiu, que deixaria el món en mans de l'arquitectura quimèrica dels somnis. Ara sembla que Bauçà estigui en disposició d'escriure una epopeia sobre la llibertat creativa, tant dels somnis com de l'escriptura, que bé podria ser un llibre intel·ligible, però també un llibre deliciós per al patidor que l'escriu o el somia.

Denúncia involuntària dels simulacres diaris

PAU DITO TUBAU

Poemes inèdits de Bauçà

*JO PODRIA TOLERAR
tenir un àngel dins la borda,
però no, en absolut
un humà, en cap ni una
de les formes i colors
conegudes fins avui.
Cap ni un vol somniar.
Jo pertanyo a una altra espècie.*

*COM QUE NO S'HA MILLORAT
una busca, la conversa,
la cohabitació,
amb les tècniques maternes
—I, molt menys, les escolars—,
des que érem tots a l'Àfrica,
convé molt de canviar
radicalment el sistema:
rebaixar el coneixement
de l'infant sobre les coses
I avesar-lo a somniar
I que aprengui a llucar els somnis.
Disposar subvencions
per apaivagar les mares.*

*MENTRE QUE EL CERVELL
PERFÀ
cada somni, el jo oníric,
com li passa al jo corrent,
té perfecta consciència
del que fa I en frueix,
amb plaer vint mil vegades
més intens, embriagant,
que els plaers de cada dia.*

*QUÈ CAL DIR
DELS SENTIMENTS?
—Que en tenim, com tenim llàgrimes.
—I res més? —No, no res més:
sobretot, no conrear-los.
—Impossible, no pot ser.
—Jo no veig que ploris, ara,
I, per contra, ho pots fer:
a tu et basta una pel·lícula.
Has d'aprendre a bandejar
aquells fets que te'l susciten.
—I per què tant de treball?
Per portar vida més alta
I gaudir del ver plaer:
Construir somnis I somnis.*